

## Generalforsamling i Vestjysk Lærerforening 2019

### Mundtlig beretning

*"Kampen for at bevare folkeskolen som hele folkets skole er en opgave for den samlede fagbevægelse. Lige nu oplever vi en tendens i det danske samfund, hvor der privatiseres i den offentlige sektor. På skoleområdet kan vi se, at der tilflyder privatskolerne stadig flere midler, mens det modsatte er tilfældet med folkeskolerne. Vi skal stå fast på, at folkeskolen ikke skal være et spare projekt. Det kræver investeringer. Vi skal turde sige, at det måske betyder, at vi skal betale lidt mere i skat. Folkeskolen er den allervigtigste institution i vores samfund. Hvis vi ikke har folkeskolen, har vi ikke et ordentligt fællesskab. Det er nu, vi skal have vendt udviklingen. Have elever og lærere tilbage og sikre opbakning og tillid til folkeskolen. Ingen kamp er vigtigere end kampen for fællesskabets skole"*

Dette var essensen af en tale på Danmarks Lærerforenings sidste kongres, holdt af Per Christensen, formand for 3F.

Han har ret i, at politikerne – både på lands- og kommunalt plan - bliver nødt til økonomisk at prioritere folkeskolen. Man har skåret ned med en noget luftig argumentation om, at vi klarer den nok med mindre bemanning. Men det viser sig gang på gang, at det gjorde vi så ikke. Og så tryller politikerne pludselig penge frem, hvilket ofte fremstilles som den største gestus overfor selve folkeskolen. Hvorfor lærer de ikke, at hvis man fornyr eller ændrer på en organisation, sker det ikke ved kun at tage besparelserne til indtægt? Man skal også se på udgifterne og følgevirkningerne.

Det skal gøres mere attraktivt at være lærer i folkeskolen. Der er mangel på uddannede lærere. Ikke i samfundet, for der såmænd lærere nok. Men der er for få, der ønsker at arbejde i folkeskolen. Der er faktisk 17.000 uddannede lærere andre steder i arbejdslivet end i folkeskolen! Vi ved, at de uddannede lærere ofte vælger folkeskolen fra, fordi de står med følelsen af, at de ikke mødes med respekt for deres faglighed og ganske enkelt mangler rammerne til at udfolde denne faglighed. At være lærer er noget af det mest meningsfulde, der findes, hvis man får tid og mulighed for at lykkes med opgaven.

I undersøgelser siger lærerne, at opgaven er at kunne indrette undervisningen fleksibelt og have tid til at kunne imødekomme de konkrete elever, man har i sin klasse. Alt for mange lærere oplever en hverdag, der er så presset, at tiden til det vigtige relationsarbejde og omsorgen for den enkelte elev glider i baggrunden af hensyn til de mange andre opgaver, der også skal klares uden nærmere tidsangivelse.

På den baggrund og set i lyset af "Ny Start" sendte kredsstyrelsen et sommerbrev til alle kommunalpolitikere i vores tre kommuner, hvor vi bl.a. skriver: *"Vi vil gerne sammen med jer påbegynde den vigtige dialog om folkeskolen allerede nu. På den måde kan vi skaffe os tid og rum til gode og konstruktive drøftelser, hvor vi sammen kan finde løsninger på de udfordringer, vi står med på folkeskoleområdet her i Nordvestjylland. Vi er uden tvivl fælles om at have høje ambitioner, når det drejer sig om, at eleverne skal møde undervisning af høj kvalitet i folkeskolen. Vi har alle en interesse i at fastholde og rekruttere lærere, så eleverne bliver undervist af uddannede lærere"*.

Og så skal vi ikke glemme vores medlemmer, der ikke direkte arbejder i folkeskolen. Disse medlemmer oplever fuldstændig samme problemer på deres arbejdssteder og skal have samme muligheder for at opleve et meningsfuldt arbejdsliv.

Et godt psykisk arbejdsmiljø giver motiverede og engagerede medarbejdere, bidrager til bedre trivsel og mindre sygefravær, skaber bedre samarbejde på arbejdspladsen og gør medarbejderne bedre i stand til at håndtere forandringer.

Når dette er så almindeligt anerkendt, er det nærmest skræmmende at læse et par undersøgelser, der er kommet i året løb.

Den ene rapport hedder "Når verdens bedste job bliver for hårdt". Her fremhæves især tre paradokser: For det første så hylder lærerne folkeskolens mangfoldighed, men overvejer at søge over på en privatskole – også for deres egne børn. De peger på for lange skoledage og for få midler til inklusionsopgaven. For det andet så oplever lærerne, at deres fokus - på det der er vigtigt for elevernes undervisning - forstyrres af, at de skal bruge tid på overflødige og nytteløse bureaukratiske eller andre centralt styrede elementer. Sidste paradoks er, at lærerne trods deres dedikation til folkeskolen alligevel er kommet dertil, at arbejdsglæden er væk på grund af arbejdspress og dårlig samvittighed over for de børn, som de ikke kan nå.

25 % af de adspurgte i undersøgelsen siger, at de overvejer at søge væk -selvom der slet ikke spørges til det i undersøgelsen!

Den anden rapport, som er fra FTF og Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø viser, at hver fjerde lærer har oplevet stresssymptomer. Det er en stigning på 27 % siden folkeskolereformen. I undersøgelsen peges på et øget tempo, forvirring om kerneopgaven samt oplevelsen af manglende anseelse. Problemet har tilsyneladende bidt sig fast i lærernes hverdag. Stressen har livsvarige konsekvenser for mange af de lærere, som ramler ind i den. Den betyder, at flere og flere tvinges til at opgive lærergerningen og i værste fald blive førtidspensionist. Det viser tal fra Lærernes Pension. I 2004 var 100 lærere på invalidepension, som de havde fået tilkendt på grund af stress. I 2016 gjaldt det mere end 1000 lærere!

Stress blandt lærere er et stort samfundsproblem. Folkeskolen er en af velfærdsstatens hjørnesten, og hvis der ser ud til at være problemstillinger af så alvorlig karakter i folkeskolen, er det vores allesammens problem og udfordring at finde frem til, hvordan vi kan skabe større trivsel for lærerne. Jeg håber at den nedsatte arbejdstidskommission vil være lydhør overfor de problemstillinger, som lærerne og andre italesætter i forhold til stress i lærerverdenen.

På januar måneds TR-møde havde vi besøg af Lars Peter Sønderbo Andersen, som er forsker på Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø. Han fremlagde en rapport, der viser, at hver femte lærer har været udsat for vold inden for det sidste år, og hver fjerde lærer har været udsat for trusler. Siden 2012 er både vold mod lærere og trusler mod lærere steget med ca. 33 %. Der er formentligt flere forklaringer på denne stigende tendens. Jeg vil pege på en forklaring på denne udvikling: Inklusion. Mange skoler har ikke været rustet til at gennemføre den store opgave, de har fået i de senere år med at skulle inkludere børn med meget forskellige forudsætninger.

Denne opgave blev og bliver ikke taget alvorligt nok. Der er ikke nok fokus på, hvordan skolerne skal håndtere, at konfliktniveauet stiger. Der bliver ikke snakket nok om de pædagogiske og psykologiske udfordringer eller på skolernes indretning. Og det bliver så heller ikke nemmere af, at inklusionen er gennemført samtidig med kommunale besparelser på skolerne. Her er de penge, som kommunerne har sparet på specialundervisningen, ikke fulgt med ud i de enkelte klasser. Inklusion fylder meget ude på skolerne, og det er en stor udfordring mange steder. Vi er nødt til at italesætte dette i hele MED-systemet. Vi skal tage drøftelsen om, hvad der er brug for. Når lærerne ikke føler sig klædt på, skal de have den nødvendige hjælp. Kommunerne kommer også under pres fra forældrene. Med stadig stigende klassekvotienter og en utilstrækkelig finansiering af inklusion

betyder det, at presset fra forældrene for at få deres børn over i specialtilbud vil blive større de kommende år. Det vil sætte den kommunale økonomi under pres.

Inklusion er grundlæggende udtryk for en positiv tanke om et bredt fællesskab, men god inklusion kræver rimelige og forsvarlige rammer!

Sidste forår lød kampråbene "en løsning for alle" og "nok er nok" både foran forligsinstitutionen og ved demonstrationer i Lemvig og Holstebro. Vi håbede alle på, at den musketered, som fagforbundene havde indgået forud for overenskomstforhandlingerne, ville være en løftestang til en arbejdstidsaftale for lærerne. Det fik vi som bekendt ikke. Jeg stod selv foran forligsinstitutionen, da Bondo og Michael Ziegler kom ud og proklamerede et forlig. Der var udbredt skuffelse hos lærerne, da det senere på dagen gik op for os alle, at forliget ikke indeholdt en arbejdstidsaftale.

At lærerne så alligevel stemte JA til forliget, er der helt sikkert flere forklaringer på. En af forklaringerne er, at alternativet for mange ville være uoverskueligt og blot føre til en cementering af Lov 409. Nu fik vi en kommission og den før omtalte "Ny Start". Kommissionen skal være færdig med deres arbejde i løbet af 2019.

Ny Start bygger på tillid til lærernes virke i stedet for detail- og topstyring. Men det kræver også, at alle parter går ind i dette arbejde med deres allerbedste vilje. Der skal godt nok slås nogle kolbøtter hos politikere, forvaltninger og skoleledere. Hvis respekten for lærernes praksis skal genskabes, skal der satses på kvalitet og ikke kvantitet i undervisningen. Der skal kasseres mange af de New Public Management-løsninger, der virker i reformpropagandaen, men ikke i virkeligheden! Men jeg tror på, at hvis vi skaber gode samarbejdsrelationer - både centralt og lokalt - så er chancen større for en aftale eller en forbedring af lærernes arbejdsvilkår.

Professionshøjskolerne har gennem en årrække været ramt af et sparekrav på to procent om året. På de mellemlange uddannelser blev der 2,6 milliarder kroner mindre fra 2016 til 2020. Det er nu kommet så vidt, at lærerkræfterne bliver sparet væk. Det slår selvfølgelig igennem på de studerendes undervisningstimer og deres samlede studietid. En evaluering af læreruddannelsen fra sidste efterår viser, at de studerende kun bruger mellem 20 og 25 timer om ugen på deres studie. Da læreruddannelsen blev ændret i 2013, blev der lagt vægt på, at uddannelsen skulle være et fuldtidsstudie med en studieaktivitet på 43 timer om ugen.

Færre søger ind på læreruddannelsen, hvilket får følger for undervisningen i folkeskolen, da der vil komme til at mangle lærere. I 2011 blev der optaget 3440, og i 2018 blev 2610 optaget på læreruddannelserne. Og det bliver endnu mere alarmerende, da omkring 35 % falder fra under studietiden. Så professionshøjskolerne har en opgave med at få flere lærerstuderende gennem uddannelsen. Det ville hjælpe gevaldigt på lærermanglen. Lige nu er der på landsplan 16 % lærere uden læreruddannelse, så vi har brug for at flere finder lærergerningen attraktiv. Lokalt ligger procenterne på 6,8 i Holstebro, 8,1 i Lemvig og på 10 i Struer.

Det er helt afgørende, hvad det er for et arbejde, de studerende kan se frem til at komme ud til efter endt studietid. Jeg er sikker på, at hvis lærerfaget bliver mere attraktivt, vil der være flere, som søger ind på uddannelsen. Derfor bruger vi i Vestjysk Lærerforening meget tid på at diskutere lærernes og specielt de nyuddannede læreres arbejdsforhold med politikere og forvaltninger. Vi skal have forbedret arbejdsvilkårene. Selvfølgelig for dem der nu arbejder i folkeskolen, men også for at skabe den gode historie så der kommer flere, der vil være lærer. Heldigvis er der godt nyt lokalt. Ansøgere til den nye uddannelsesstation for lærere i Holstebro har skullet søge ind på

læreruddannelsen i Nr. Nissum, som i 2018 optog 62 % flere end året før – nemlig 76 lærerstuderende!

Allerede i december 2017 blev bindingerne i Fælles Mål lempet. 3170 færdigheds- og vidensmål blev gjort vejledende. Denne lovændring skal sikre skolerne og lærerne frihed til at levere undervisning af høj kvalitet, som undervisningsministeren sagde. Nu var bindingerne i Fælles Mål heller ikke en succes. Siden man indførte læringsmålstyringen i den danske folkeskole, var elevernes faglige niveau ikke steget. Det havde ikke ført til, at eleverne var blevet dygtigere. Der er altså god grund til arbejde på, at læringsmålstyring – også i praksis – fjernes fra folkeskolen. Elevernes udbytte af læringsmålstyret undervisning indsnævres markant til kun at handle om, hvad der kan måles. De mister den faglighed og de dannelsesmuligheder, der er beskrevet i skolens og fagenes formål.

Lige nu sidder man i Undervisningsministeriet og laver nye læseplaner, undervisningsvejledninger m.m., som forhåbentlig kan inspirere skolerne og lærerne til at slippe ud af målstyringen. Danmarks Lærerforening har været repræsenteret i en gruppe, der skulle give gode råd til netop dette arbejde i undervisningsministeriet.

Men at fjerne læringsmålstyring fra praksis er også en kommunal opgave. Mange kommuner og skoler har taget målstyringen til sig. Her spiller de digitale læringsplatforme en stor rolle. De har da i hvert fald understøttet læringsmålstyret undervisning. Det fordrer en målrettet indsats ude i kommunerne at få anlagt et nyt blik på kvalitet i folkeskolen. Hvis det skal blive en reel forandring skal lærere, ledere, forvaltning og politikere tage ansvar. Man skal være lydhøre og kunne debattere med hinanden for at få et nyt syn på undervisning. Vestjysk Lærerforening har italesat dette overfor de tre kommuner bl.a. på baggrund af et temamøde for tillidsrepræsentanterne, som vi afholdt med hjælp fra Danmarks Lærerforening centralt i september måned.

Der har efterfølgende været holdt landsdækkende møder om Fælles Mål og læringsplatforme, som kommunerne og kredsen deltog. Vi har holdt møde med de lokale skolelederforeninger. I Holstebro har der i december 2018 været afholdt et møde for TR-ere og skoleledere om emnet. Det er dog sigende, at det var os, der tog initiativet til disse møder – ikke forvaltninger og skoleledere! Som eksempel kan nævnes, at vi vidste datoerne på de omtalte landsdækkende møder tre uger, inden KL sendte beskeden ud til kommunerne!

Der er udgivet 57 rapporter om folkeskolereformen siden 2013. Så det har ikke skortet på advarsler om, hvad denne reform førte med sig: Eleverne klarer sig dårligere ved afgangsprøven, eleverne får ikke bevægelse, undervisningen er ikke blevet mere varieret, færre lærere retter undervisningen ind efter den enkeltes elevs behov, lærerne flygter fra folkeskolen, flere timer dækkes af uuddannede lærere, forældre vælger privatskoler til, utilfredshed med de lange skoledage.

Det kan selv politikere ikke sidde overhørigt. Som undervisningsministeren sagde før jul: *"Vi kan se, at vi ikke er nået dertil, hvor vi gerne vil være på nuværende tidspunkt"*. Derfor har folkeskoleforligskredsen i januar indgået et forlig om justeringer af folkeskoleloven. Den indeholder både konkrete tiltag og en række undersøgelser bl.a. kortere skoledage for de mindste elever, ændret brug af § 16b, øget kvalitet af den understøttende undervisning, øget didaktisk frihed, flere fagtimer, en læseindsats, færre vikarer, udskydelse af kompetencemålsætningen, forenkling af elevplanen og evaluering af de nationale test.

Vestjysk Lærerforening vil tage kontakt til kommunerne for at få gang i en dialog om hele dette kompleks af justeringer. Vi er helt opmærksomme på, at der ligger muligheder for, at kommunerne kan tænke lidt smart – økonomisk set.

Folkeskolen er ikke nødvendigvis det naturlige førstevalg for forældre med børn i skolealderen. Centraliseringer, besparelser og skolereformens dårlige ry presser folkeskolen i bund. Nye tal viser, at privatskoleandelen af elever er steget fra 13 % i 2008 til 17 % i 2018. Denne tendens ændrer sig altså ikke ved bare at "tale folkeskolen op". Der tænkes stadig for meget kvantitet fremfor kvalitet i kommunerne. Lærerne har fortsat for lidt tid til den enkelte elev, fordi de har alt for mange undervisningstimer og ekstraopgaver. Det giver i sagens natur alt for lidt tid til forberedelse og relationsarbejde. Kombinationen af mangel på økonomiske ressourcer i skolen og fuld ledelsesret på skolerne har gjort, at ledelserne ser sig nødsaget til at give lærernes alt for mange undervisningstimer for at få budgetterne til at hænge sammen. Folkeskolen og eleverne har brug for, at lærerne får sat tid på deres forberedelse og tid på alle de ekstraopgaver, der er fulgt i kølvandet på skolereformen. God undervisning kræver god forberedelse. Jeg håber virkelig, at den nedsatte kommission også tager højde for denne problemstilling.

Som før omtalt kom der et fornyet syn på, hvordan lærerne kan lykkes med deres undervisning og opgaverne omkring denne ved OK18. Det kaldes Ny Start. For TR og kredsen fordrer det et tæt og godt samarbejde med skoleledelsen på den enkelte skole, med skolelederforeningerne og med de enkelte kommuner. Vi har taget det op i alle tre kommuner. I Holstebro har det bl.a. medført en ide om at afholde flere skoleleder-/TR fællesmøder. I Struer er det tanken, at politikere, kreds og forvaltning skal rundt på skolerne til lyttemøder. Der er ikke igangsat noget konkret i Lemvig på nuværende tidspunkt. Vi har, som omtalt i den skriftlige beretning, her i næste uge et tredages kursus for vores TR-ere, hvor der sættes fokus på netop dette fornyede samarbejde på de enkelte skoler. Vores tillidsrepræsentanter skal klædes godt på.

En af mulighederne i Ny Start er en eventuel indgåelse af en lokalarbejdstidsaftale. Det forelagde vi alle tre kommuner. Lemvig stod hurtigt af. Her var der fra kommunen ingen interesse for en lokalaftale. I Holstebro har der været afholdt 7 – 8 møder med forvaltningen, men da vi kom til det konkrete, blev vi præsenteret for et stykke papir, der groft sagt var en stadfæstelse af Lov 409 – bare med vores velsignelse og underskrift. Så nu har vi henvendt os til politikerne! Borgmesteren har før sagt til avisen, at man var interesseret i en aftale. Men der kommer ikke noget ud af de politiske løfter. Det er trods alt tredje gang, vi forsøger at skabe bedre arbejdsvilkår for lærerne gennem en lokalaftale. I Struer blev der i sidste uge indgået en aftale med følgende hovedpunkter:.....

Så det er jo ikke fordi, vi ikke kan lave en arbejdstidsaftale, når begge parter viser vilje.

I Lemvig var der i 2017 20 % flere pædagoger på kommunens skoler end i 2008. I samme periode er antallet af lærerjob faldet med 31 %. Tendensen er den samme i Holstebro og Struer, hvor der er henholdsvis 19 og næsten 10 % færre lærere, mens antallet af pædagogstillinger er steget med 50 % i Holstebro og 35 % i Struer. Det er sådan set ikke mærkeligt, at lærerne siger, at de løber hurtigere! For pædagogerne skal jo ikke undervise, vel?

I kredsstyrelsen har vi fokus på, hvordan vi gearer Vestjysk Lærerforening til fremtiden. Dette skal bl.a. ses i lyset af den fortsatte medlemstilbagegang, vi ser, på grund af stillingsnedlæggelser. Men vi prøver også at se/tænke på, hvad der skal til for, at lærere vedbliver at være medlem, samt hvordan vi får nye lærere til at være en del af fællesskabet. Skal vi tænke på nye måder? Vi vil inddrage medlemmerne i denne debat, når vi kommer længere frem i processen.

I Holstebro er vi atter og igen ude i en fyringsrunde, som i bund og grund stammer fra alt for få penge i det kommunale skolevæsen. Man spørger sig det ene år efter det andet om, hvorfor er vi

havnet her! Trods månedlige opfølgninger på skolernes økonomi resulterer det alligevel i et stort millionunderskud. Og så vil politikerne have ro på skoleområdet! Det får de den dag, hvor lærernes stillinger ikke er truet på grund af dårlig styret økonomi og besparelser. Selvfølgelig kan vi ikke gøre noget ved elevnedgangen, men omfanget af den er overhovedet ikke årsagen til antallet af medarbejdere, der skal fyres. Og husk så lige på at der er betydelig flere stillingsnedlæggelser. De tidsbegrænsede ansatte, hvis kontrakt ophører til sommer, er ikke talt med her. Problemet med ringe økonomi er ikke kun på Børn og Unge-området i Holstebro Kommune. Mariebjerg bliver også ramt af fyringer.

Struer Byråd har iværksat en gennemgang af den samlede indsats for børn og unge fra 0 til 18 år i Struer Kommune. Arbejdet skal resultere i en helhedsplan for området, som skal skærpe fokus på at løse velfærdsopgaven over for børn og unge så klogt og effektivt som muligt. I arbejdet med helhedsplanen er der således både et ønske om at skabe kvalitet, men samtidig også et ønske om at spare penge.

Vi vil altid støtte en politisk dagsorden, der handler om at løfte kvaliteten for børn og unge – men vi har altså også før oplevet, at det er spareøvelsen, der kommer til at sætte dagsordenen. Man har i processen inviteret alle interessenter, og alle har mulighed for at komme til orde, og det er positivt. Men vi venter spændt på, hvad helhedsplanen kommer til at indeholde af kvalitetsløft.

Nu vil jeg runde af med allerførst at takke alle medlemmer, der hver dag laver et rigtigt godt stykke arbejde.

Tillidsrepræsentanten er central figur på arbejdspladserne. Vi ved, at de er gode til at hjælpe medlemmerne, hvis der er problemer. Tillidsrepræsentanten får en stor rolle i "Ny Start" bl.a. ved skoleårets planlægning. Jeg glæder mig til næste uges TR-kursus, hvor der netop er fokus på at klæde tillidsrepræsentanten godt på til samarbejdet med skolelederen. Tak for jeres konstruktive input på møderne til kredsstyrelsens fremadrettede arbejde.

Kredsstyrelsen skal naturligvis også have en stor tak fra mig. Vi startede vores arbejde i denne valgperiode med et tre dages kursus, hvor vi kom til at kende hinanden. Det var et godt afsæt til vores arbejde og bestræbelser for at forbedre arbejdsvilkårene for medlemmerne.

I år lykkedes det! Jeg deltog i generalforsamlingen i fraktion 4 i februar måned. Jeg fik her et godt indtryk af det, jeg egentligt godt vidste. Vores pensionistbestyrelse gør stort stykke for vores fælles medlemmer. Sikke et aktivitetsniveau!

Så mangler jeg de tre ansatte på kredskontoret. Jeg glæder mig hver dag til at komme på arbejde og arbejde tæt sammen med jer. Vi ved alle sammen, at vores fornemste opgave er at hjælpe medlemmerne.

Hermed overlader jeg denne mundtlige beretning og den mindre skriftlige, som vi har sendt ud til alle medlemmer, til generalforsamlingens behandling.